

*Torvald Gjermundstade med foreningene Norden
forenings i Oslo 1. juli 1954*

Deres Majestet,
Mine damer og herrer,

Både mellom enkeltpersoner og mellom nasjoner er det gjerne slik at hvis de skal forstå hverandres problemer og kunne samarbeide godt, må de først lære hverandre virkelig å kjenne. De fleste mennesker er reserverte, noen kanskje også engstelige og mistenksomme overfor det som er nytt og fremmedartet. Blant nære venner føler vi oss friere og tryggere.

Foreningene Norden har som sin fremste oppgave å arbeide for at folkene i de nordiske land skal lære hverandre best mulig å kjenne. Denne oppgaven søker vi å løse blant annet ved å fremme den personlige kontakt på tvers av landegrensene. Vi arbeider også for å spre kunnskap om det som foregår

- 2 -

i nabolandene og om deres historie og litteratur. Dette vil styrke samfølelsen mellom folkene på bredt grunnlag. Og det er igjen forutsetningen for et fruktbringende samarbeid, ikke bare mellom organisasjonene, men også mellom de statlige organer.

I de senere år er mulighetene for personlig kontakt mellom folkene i Norden blitt stadig bedre. Jeg tror det er berettiget å si at foreningene Norden har en vesentlig del av æren for denne utvikling.

Før første verdenskrig var det slik at en kunne reise praktisk talt hvor en ville i Europa uten pass. Siden ble det vanskeligere og vanskeligere å passere grensene. Også mellom de nordiske land hadde vi etter siste verdenskrig pass-

tvang, ganske strenge valutarestriksjoner og bestemmelser om oppholds- og arbeidstillatelse. Disse skranker er nå praktisk talt forsvunnet. Regjeringene i Danmark, Finland, Sverige og Norge har nylig sluttet en avtale om felles arbeidsmarked. Det betyr at dansker, finner og svensker uten videre kan ta lønnet arbeid i Norge. Og nordmenn kan ta lønnet arbeid i Danmark, Finland eller Sverige uten å søke om arbeidstillatelse. Avtalen trer i kraft i alle fire land, i dag. Vi har også full passfrihet mellom disse land.

Noen få tall vil vise hvor omfattende reisetrafikken har vært mellom landene i Norden i de senere år. Norge hadde i fjor besök av henimot 1/2 million svensker. Det er mer enn fire ganger så mange som i 1946. Fra Danmark og Færöyene

fikk vi besök av omlag 70.000 personer. For Finland var tallet henimot 30.000 og for Island godt og vel 1.000. Tallet på nordmenn som har besøkt våre naboland, har også vært stort i de senere år. Dette er en meget gledelig utvikling.

Tendensen til ökt samkvem mellom folkene i Norden gjelder imidlertid ikke bare den alminnelige reisetrafikk. Jeg tenker blant annet på utvekslingen av lærerkrefter, skoleungdom og studenter. En slik utveksling bidrar også til å styrke solidaritetsfølelsen mellom folkene. Men dessuten kan et slikt samarbeid om undervisnings- og forskingsoppgaver få en stadig større rent praktisk betydning. Den tekniske utvikling i vår tid krever en höyt oppdrevet spesialisering på de ulike områder. Hver for seg er de nordiske land for små til å ha tilstrekkelig mange

og spesielle forskings- og undervisningssentra. Et samarbeid kan lette løsningen av de oppgaver en her står overfor.

I neste måned trer Det Nordiske Råd sammen her i Oslo. Opprettelsen av dette råd er helt i pakt med de mål foreningene Norden arbeider for. Det sier seg selv at vi har vært dette felles nordiske forum med glede. Også finnene, som selv ikke har funnet å kunne delta i Rådets forhandlinger, ser med velvilje på Rådets virksomhet.

Rådets møte i august kommer til å bli preget av de aktuelle samarbeidsoppgaver på det økonomiske område. Jeg skal ikke i dag komme nærmere inn på de problemer som reiser seg i denne sammenheng. Men jeg vil gjerne benytte denne anledning

til å understreke en ting. Jeg vet at Norges holdning til enkelte samnordiske, økonomiske spørsmål av noen er blitt tolket som et utslag av en uvillig og negativ innstilling. Jeg kan forsikre at dette ikke er tilfelle. Viljen og lysten til å samarbeide også om økonomiske spørsmål er ikke mindre i Norge enn i de andre landene. Det er reelle vanskeligheter som gjør spørsmålet om en tollunion til et større problem for Norge enn for Sverige og Danmark. Men vår oppgave må være etterhvert å legge forholdene til rette slik at det blir praktisk mulig å gjennomføre tollunionen.

Den norske regjering går inn for at vi foreløpig skal samarbeide om nye, konkrete prosjekter. Det gjelder å finne fram til tiltak som alle land kan ha fordel av og som ikke

kommer i vegen for bestående næringsvirksomhet.

Det er kanskje enkelte som mener at i og med opprettelsen av Det Nordiske Råd og det samarbeid vi ellers har mellom organisasjoner og fagmyndigheter, er behovet for foreningene Norden blitt mindre enn før. Det tror jeg ikke er riktig. Jeg mener at nettopp denne utvidelse av det praktiske samarbeid, gjør det nødvendig å ha en bred opinionsdannende folkebevegelse, som kan skape den nødvendige forståelse for de problemer som drøftes. Den norske foreningen Norden har henimot 13.000 enkeltmedlemmer. Dessuten har vi tilslutning fra ikke mindre enn 93 større og mindre organisasjoner, bl.a. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsgiverforening. Dette brede grunnlag

har Norden-organisasjonene også i andre nordiske land. Det er mitt håp at denne kongress skal virke inspirerende for foreningene Norden's fortsatte virksomhet. Det er - som formannen fremholdt - første gang det holdes en kongress av denne art. Det er stor glede for oss nordmenn å få besök av så mange representanter fra andre nordiske land, representanter som er aktivt interessert i alle former for nordisk samarbeid.

Jeg vil også gjerne få lov til å uttale min glede over at Hans Majestet Kong Haakon er til stede ved åpningen av denne kongressen. Jeg tror det må være tillatt å si at Kong Haakon på en måte symboliserer hvor nær vi i virkeligheten står hverandre her i Norden. Som dansk prins kom han til Norge for snart 50 år siden. Likevel er han blitt en norsk folke-

konge, mer avholdt og respektert enn noen annen nålevende nordmann. Denne popularitet er blitt større etter hvert som vi har lært ham å kjenne. Det er, etter mitt skjønn, et bevis blant mange på hvordan personlig kontakt kan bidra til å befeste et vennskap. Jeg understreker derfor igjen betydningen av en levende kontakt mellom folkene i Norden, bl.a. fordi de nordiske lands utenrikspolitiske og militærpolitiske orientering til dels er forskjellig. Foreningene Norden skal arbeide for å vise at det er mulig å skape et intimt vennskap, også mellom land hvorav enkelte står tilsluttet Atlanterhavspakten, andre ikke. Det vil styrke optimismen og pågangsmotet.

Det vil styrke troen på at det nytter å arbeide for en varig fred, ikke bare mellom de land vi representerer, men over

hele verden.

Med disse ord ønsker jeg på vegne av Rådet for den norske forening Norden dere alle hjertelig velkommen til Oslo.